Stanowisko GIP dot. obowiązków pracodawcy - Anna Szybalska

Stanowisko Głównego Inspektora Pracy w sprawie interpretacji prawnej dotyczącej obowiązków pracodawcy wynikających z art. 27 ust. 3 ustawy o związkach zawodowych

Anna Szybalska

Generalny Inspektor Pracy przedstawił interpretację prawną dotyczącą obowiązków pracodawcy wynikających z przepisu art. 27 ust.3 ustawy z dnia 23 maja 1991r.o związkach zawodowych (Dz. U. z 2001r. Nr 79, poz. 854 z późniejszymi zmianami). W wyjaśnieniach tych wskazał, że wyżej podany przepis „przewiduje, że regulaminy nagród i premiowania są ustalane i zmieniane w uzgodnieniu z zakładową organizacją związkową; dotyczy to również zasad podziału środków na wynagrodzenia w państwowej jednostce sfery budżetowej. Obowiązek uzgadniania z zakładową organizacją związkową zasad podziału środków na wynagrodzenia określony tym przepisem dotyczy wyłącznie pracowników zatrudnionych w państwowej jednostce sfery budżetowej.

Ustawa o związkach zawodowych nie definiuje pojęcia państwowej jednostki sfery budżetowej. Należy zatem zwrócić uwagę, iż takim samym pojęciem posługuje się Kodeks pracy w art. 77^3. Zgodnie natomiast z art. 10 ustawy z dnia 2 lutego 1996r. o zmianie ustawy – Kodeks pracy oraz zmianie niektórych ustaw (Dz. U. Nr 24, poz. 110 z późn. zm.) przez użyte w art. 77^3 Kodeksu pracy określenie „pracownicy zatrudnieni w państwowych jednostkach sfery budżetowej" rozumie się pracowników państwowej sfery budżetowej, dla których środki na wynagrodzenia są kształtowane na podstawie odrębnej ustawy. W tym przypadku chodzi o ustawę z dnia 23 grudnia 1999r. o kształtowaniu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz.U. Nr 110, poz.1255 z późn. zm.). W myśl art. 2 pkt 1 tej ustawy przez użyte w ustawie określenie państwowa sfera budżetowa rozumie się m.in. państwowe jednostki budżetowe, państwowe zakłady budżetowe, gospodarstwa pomocnicze państwowych jednostek budżetowych, które prowadzą gospodarkę finansową na zasadach określonych w art. 20, 21 i 24- 27 ustawy z dnia 30 czerwca 2005r. o finansach publicznych (Dz. U. Nr 249, poz. 2104). Pracownikami państwowej sfery budżetowej - w myśl art. 5 pkt 1a ustawy o kształtowaniu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej - są m.in. członkowie korpusu służby cywilnej.

Przedmiotem obowiązku określonego w art. 27 ust. 3 jest uzgodnienie z zakładową organizacją związkową zasad podziału środków na wynagrodzenia. W literaturze podkreśla się, iż stosownie do art. 27 ust. 3 również podział środków przyznanych globalnie przez właściwy organ na wynagrodzenia dla pracowników zatrudnionych w określonej państwowej jednostce sfery budżetowej następuje w uzgodnieniu z zakładową organizacją związkową lub wspólną reprezentacją zakładowych organizacji związkowych działających w tej jednostce. Podział tych środków, nawet gdy zostały przyznane ze wskazaniem ogólnych zasad ich podziału, wymaga bowiem bardziej szczegółowej konkretyzacji ich składników w stosunku do poszczególnych grup zawodowych (por. Z. Salwa: Komentarz do ustawy o związkach zawodowych: Prawo pracy pod red. naukową Z. Salwy, Wydawnictwo Prawnicze LexisNexis 2008, III/E/44). Należy jednocześnie dodać, iż obowiązkiem uzgadniania jest określenie zasad podziału środków na wynagrodzenie dla pracowników, a nie określenie wysokości wynagrodzeń poszczególnych pracowników.

Pomimo wymogu, aby ustalenie podziału środków na wynagrodzenia w państwowej jednostce sfery budżetowej nastąpiło w uzgodnieniu z zakładową organizacją związkową, ani przepisy ustawy o związkach zawodowych, ani też ustawy z dnia 23 grudnia 1999r. o kształtowaniu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U. Nr 110, poz. 1255 z późn. zm.), jak również ustawy z dnia 24 sierpnia 2006r. o służbie cywilnej (Dz. U. Nr 170, poz. 1218 z późniejszymi zmianami) nie określiły trybu tego uzgadniania.

W art. 30 ust. 4 ustawy o związkach zawodowych została zawarta ogólna zasada, że w sprawach wymagających zawarcia porozumienia lub uzgodnienia stanowiska z zakładowymi organizacjami związkowymi, organizacje te przewidują wspólnie uzgodnione stanowisko. Nieprzedstawienie przez zakładowe organizacje związkowe uzgodnionego stanowiska ma różny skutek prawny w zależności od rodzaju sprawy, w której jest wymagane osiągnięcie porozumienia lub uzgodnienia stanowiska z zakładowymi organizacjami związkowymi. Jeżeli w sprawie ustalenia regulaminu wynagradzania, regulaminów nagród i premiowania, regulaminu pracy, a także okresów rozliczeniowych, o których mowa w art. 129 § 2 i art. 135 § 2 i 3 Kodeksu pracy oraz wykazu prac, o których mowa w art. 1517 § 4 Kodeksu pracy, organizacje związkowe albo organizacje reprezentatywne w rozumieniu art. 24125a Kodeksu pracy nie przedstawią wspólnie uzgodnionego stanowiska w terminie 30 dni, decyzje w tych sprawach podejmuje pracodawca, po rozpatrzeniu odrębnych stanowisk organizacji związkowych.

Należy jednak zauważyć, że art. 30 ust. 5, określając sposób postępowania pracodawcy w razie nieprzedstawienia przez organizacje związkowe wspólnie uzgodnionego stanowiska, ogranicza możliwość podjęcia przez niego samodzielnej decyzji tylko do spraw wymienionych w tym przepisie. Pracodawca nie może zatem zastosować tego trybu postępowania w sprawach wymienionych w art. 27 ust. 3 zdanie drugie ustawy o związkach zawodowych.

Ponieważ przepis ten wymaga uzgodnienia zasad podziału środków na wynagrodzenia dla pracowników zatrudnionych w państwowej jednostce sfery budżetowej z zakładową organizacją związkową, więc przyznaje jej w tych sprawach kompetencje o charakterze stanowczym, zatem pracodawca nie może ustalić zasad podziału środków na wynagrodzenia bez osiągnięcia w tej sprawie porozumienia z zakładowymi organizacjami związkowymi.

Należy dodać, iż przepisy ustawy o związkach zawodowych nie określają procedury uzgadniania zasad podziału środków na wynagrodzenia z organizacjami związkowymi, zatem nie nakazują wprost prowadzenia rokowań w tej sprawie. Taki tryb wskazany został wyraźnie w przepisach działu XI Kodeksu pracy dotyczących zawierania układów zbiorowych pracy oraz przepisach ustawy o rozwiązywaniu sporów zbiorowych. W uzasadnieniu do uchwały z dnia 28 maja 1998r. (III ZP 13/98; OSP 4/1999, poz. 73), (...) Sąd Najwyższy opowiedział się za taką interpretacją pojęcia „uzgodnienia", w którym mieści się tryb wspólnego działania oznaczonych przez prawo podmiotów podejmujących współdziałanie w opracowaniu projektu decyzji, a nie tylko wyrażenia zgody na taką propozycję, wskazując jednocześnie, iż podmioty podejmujące współdziałania korzystają z organizatorskiej swobody do określenia sposobu swego działania w granicach prawa".

Źródło: Interpretacja prawna Departamentu Prawnego Głównego Inspektora Pracy z dnia 23 czerwca 2008r.